



Miten onnistuimme parantamaan tilamme vasikkaterveyttä

Sanna Savunen




Yli- Savusen Tila

- Tila sijaitsee Ilmajoella, Tuomikylässä
- Yrittäjät Marko ja Sanna Savunen
- Perheeseen kuuluu 4 aikuista lasta, joista nuorin, Mikko, opiskelee agrologiksi Seinäjoella Seamkissa
- Yksi lypsyrobotti, Lely A4
- 75 lehmäpaikkaa, erillisruokinta kioskeista täysrehulla
- 64 paikkaa lypsäville, 11 umpilehmille
- Viljelyksessä vuokramaiden kanssa n. 110 ha, josta 80 ha on nurmella.
- 2019 rakennettu hiehopihatto entiseen laakasiilolatoon, siellä 7 karsinaa, joihin menee 5-7 hiehoa/karsina, iästä riippuen.
- 3 poikimakarsinaa, sairaskarsinat ja vasikkatilat
- 4 hevosta, joista 2 tyttären ratsuja ja 2 siitostammaa ravihevoskasvatukseen

Tietoja karjasta

- Holstein- karja, kaikki lehmävasikat genomitestataan, käytössä DNA-korvamerkit
- Kaikki kantakirjataan ja siten myös rakennearvostellaan jalostuksen edistämiseksi.
- Keskituotos tällä hetkellä , viim. 12 kk on 12 085 kg ja EKM 12 744 kg
- Keskipoikimakerta 3
- Ensikot poikivat 25,2 kk iässä, tavoite 24,5 kk
- Ensikoiden keskituotos nyt 10 985 kg ja EKM 11 732 kg
- Päivämaidot robotilla 39-41 kg ja EKM 42-43 kg
- Säilörehuun panostetaan jokaisessa työvaiheessa, se on kaiken perusta.



Mistä ongelmat alkoivat ja miten tilanne saatiin rauhoittumaan?

- Alkutilanne oli asemalypsy aikaan vasikoiden kanssa hyvä. Vasikat juotettiin poikimakarsinoissa ja aika pian saatiin siirrettyä piimäbaariin vapaalle piimäjuotolle. Kasvut hyvät ja vasikoilla ei ollut juurikaan ongelmia.
- Jonkin aikaa robottilypsyyn siirtymisen jälkeen pikkuhiljaa ongelmat alkoivat vasikoiden kanssa. Normaalit rutiinit eivät riittäneet ja vasikat työllistivät todella paljon.
- Kesällä 2017 selvisi ystävän sairastuttua, että meillä on vasikoilla Kryptosporidi. Otin näytteitä ripuloivista vasikoista ja lisäksi löytyi vielä Rotavirus. Tilanne oli välillä hyvinkin hankala. Ja kun vielä peloteltiin, että ripuloivista vasikoista ei tule hyviä lehmiä, mieliala oli matala ja vasikat veivät kaiken ajan ja voimat. Pahimmillaan pitkän ja uutteran hoidon jälkeen muutama vasikka kuoli ripulin seurauksena.



Eläinlääkäri avuksi

- ▶ Oma eläinlääkäri tuli kartoittamaan tilanteen ja teimme yksityiskohtaisen toimintasuunnitelman. Teimme suunnittelukäynnin Neuvo-rahalla, niin saimme käyttää aikaa ongelman ratkaisuun huolella, ilman kiirettä.
- ▶ Otimme käyttöön vasikoille Halocurin, että saataisiin lievennettyä tartuntoja ja oireita. Mietimme myös Rota-rokotteen aloittamista, mutta sitä ei sitten aloitettu kuitenkaan. Eläinlääkäriin tuki ja selkeät neuvot auttoivat jaksamaan, ja helpotti myös, kun Halocurin myötä vasikat oireilivat vähemmän ja lievemmin.
- ▶ Vasikkasuolaa kului paljon, kipulääkettä jonkin verran ja vasikat joivat välillä huonommin, mutta enää ei menetetty vasikoita. Lisähaasteen hoitoon toi viivästynyt sonnivasikoiden haku Halocurin käytön vuoksi.
- ▶ Vasikoilla oli ollut yksilökohtainen kirjanpito juotoista käytössä jo jonkin aikaa, se oli hyvä ja konkreettinen apu myös lääkitysten kirjaamiseen.

Vasikka	lä 86	nimi	Nectar
emä	Herba 670	synt.	1.5. päivällä
isä	Astonishing	imenyt?	ei?
emän kanssa?	2h	1.aamu	1.ilta 3l maito + tehoste
2.aamu	^{8.5} 3l lämmitettyä	2.ilta	3l maito + tehoste
3.aamu	^{9.5} 3l maito	3.ilta	2.5l maito + 0.5l piimä
4.aamu	^{10.5} 2l maito + 1l piimä	4.ilta	1.5l maito + 1.5l piimä
5.aamu	^{11.5} 3l lämmitetty piimä	5.ilta	3l lämmitetty piimä
6.aamu	^{12.5} 3l piimä	6.ilta	3l piimä <small>kervamerkit laitettu</small>
7.aamu	^{13.5} 3l piimä	7.ilta	3l piimä
8.aamu	^{14.5} siirretty baariin	8.ilta	
9.aamu		9.ilta	
10.aamu		10.ilta	
11.aamu		11.ilta	
12.aamu		12.ilta	
Välitykseen			
nupoutus			paino



Muutostöillä tilat toimivimmiksi

- Hiehot haluttiin pois ritiläkarsinoista, ja tarvitsimme vasikoille yksilökopit.
- Päädyttiin tilojen "kierrätykseen" ,että saimme tarpeelliset muutokset tehtyä.
- Laakasiilolato muokattiin traktorilla siivottavaksi kuivikepihatoksi hiehoille.
- Tuotantopihan viereen tehtiin 2 uutta, isompaa laakasiiloa.
- Hiehojen entiset tilat tehtiin poikimakarsinoiksi ja vasikkatiloiksi
- Entisten poikimakarsinoiden tilalle saatiin lisää parsia lypsäville, 11 kpl.
- Vasikoiden jatkojuotto säilyi ennallaan, käytössä vanhan navetan maitohuoneessa oleva pikkutankki piimälle, sieltä letkut vasikkabaariin, vapaa hapanjuotto vieroitukseen saakka.

Hiehopihatto



Vasikkabaari vapaalla hapanjuotolla



Mukaan Hankkeeseen= Lisää tukihenkilöitä

- Hiehopihaton rakennus alkoi keväällä -19 ja hiehot pääsivät kuivikepihattoon elokuulla. Entiset hiehojen tilat, ritiläpalkilliset karsinat, remontoitiin poikimakarsinoiksi ja vasikat saivat omat yksilökopit uusien poikimakarsinoiden viereen.
- Vasikoiden hoito helpottui, ja samoihin aikoihin lähdimme mukaan Vahvat Vasikat hankkeeseen. Tarkka kirjanpito toi ryhtiä vasikoiden tarkkailuun ja hoitoon. Kiinnitimme enemmän huomiota myös umpilehmien ruokintaan ja mittasimme brixejä ternimaidoista, ja seurasimme poikineiden lypsykauden alun sujumista tarkemmin.



	29.5.20	30.5.20	7.6.20	13.6.20	16.6.20	17.6.20	27.6.20	6.7.20	7.7.20	8.7.	Talennus:
Poikiminen	Nikkeli III	Mustahaudin III	Hona III	H60 IV	Chrysalis III	Naipe III	Jazz VI	Huuminki IV	Kuukle V	Koivos V	MM
Emän korvanumero:	83	76	92	66	117	90	758	68	25	4	MM
Poikimisen perustiedot	vasikka										MM
Poikima-alku	1308 la blondi	211 la	309 si	310 blondi la	311 si	312 si	212 la	213 la	214 la	215 la	MM muistio 1
Poikimäaika	yllä	vedettiin	11.13.00	8.15	21.10	yllä 07.00	23.00	yllä	illalla	illalla	MM
Poikimävaikus					voim.						MM
Syntymäpaino	64 kg	55 kg	57 kg	50 kg							MM
Kalkkivalmisteen anto	Bovikalc	Bovikalc		2x Bovikalc		Bovikalc	Bovikalc	Bovikalc	Bovikalc	halvau horts	MM/Naseva
Kipulääke lehmä/vasikka										2x Bovikalc nipulilla	MM/Naseva
Ternimaidon lypsyaika	10.26	19.10	19.26		11.15	11.25					MM muistio 1
Brix-arvo	28	17	32	ei mitattu	10	20	vanke ja emätta 20 (18)	vasikka juonut emätta	emän lant yötä	seleeni + B	MM muistio 1
Juodun ternimaidon määrä+ aika	10.35 3L	19.30 ei juonut	juonut 16.00 emältä	juonut emältä forit	ei syönyt emältä lantua	10.10 2.5 litraa	juonut emältä	3L 9.30	3L 9.5	2.5L 9.30 kuukle maito	MM v-a ruokinta
Toisen juoton aika	18.00	9.15	9.00	10.00 2L	18.15	18.30	18.30	18.30	18.30	18.00	MM muistio 1
Onko toinen juotto ternimaitoa	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	ei varina	MM muistio 1
Muuta?		ei juonut emältä kai	toi 2 juotla 3 litraa	toi hyvin	valvut maitta 2 pronen peik		Ork eht laika mikut teen.			ei varina	MM muistio 1
Juottokausi:	308 la blondi	211 Swithuudi	309 si	310 la blondi	311 si	312 si	212 Jazz	213 Sprite	214 Chrome	215 Sirius	Mihin:
Juottomuutokset (juomarehu/määrät, pvm ym)	piimää 36 all.	piimää 6.6 all.	piimää mukaan 10.6 all.	maitta 26.6 asti	maitta 11pv	maitta 10pv	maitta 2.7 asti	maitta 10pv	maitta 10pv	maitta 10pv	MM v-a ruokinta
Karkearehut + väkirehut				heinää myslä	heinää	heinää	heinää	heinää myslä	heinää myslä	heinää myslä	MM v-a ruokinta
Hoidot, lääkitykset					luo vaihte-levast	luo 27.26 luonast	piimäle 9-11.7	Hiika ADE Seleen	Hiika ADE Seleen	Hiika ADE Seleen	MM/Naseva
Erytishuomiot esim karvan laadussa		siroto baarin 20.6.	toi luonast M.S.	ripulilla 27.26.6	ripulilla 27.26.6	ripulilla 25-26.8	siroto baarin 27 (13pv)	siroto baarin 20.7 (14pv)	siroto baarin 22.7 (15pv)	...	MM muistio 2
Muuta?	välitykseen 16.6 (74kg)	välitykseen 2.6	Kuoli 15.5! Avataan ETI		DHS-tablet 28.6 auto	DHS-tablet 26.6 auto	DHS-tablet 6.12.7 (auto)				MM muistio 2
Vieroitus:											Mihin:
Aloituspvm	välitykseen 16.6	30.7.20	KUOLI ↑	välitykseen	välitykseen	välitykseen					MM v-a ruokinta
Paino kun aloitettiin	16.6	71kg		3.7 paino 66kg	3.7 paino 56kg	3.7 paino 64kg					ProAgria vp Lehmäkunto
Vieroituksen kesto											MM v-a (lisätiedot)
Ryhmän vaihdot ym		vieroitettiin toden pohjanmaa									MM muistio 3
Paino n. 1 kk vieroituksesta (pvm+paino)											ProAgria vp Lehmäkunto
Muuta?											MM muistio 3

välitys pö. perä karvasta!
Onko tehny lantua...



Vasikkakoppien pesusta tärkein rutiini


- Koppien pesussa kokeilin erilaisia vaihtoehtoja. Lopuksi kalliiden ja työläiden desinfiointiaineiden käytöstä on nyt luovuttu ja palattu takaisin huolelliseen pesuun, huuhteluun ja kuivaukseen. Kopit puretaan ja pestään käsin jokaisen vasikan jälkeen. Uusi vasikka laitetaan aina puhtaaseen koppiin.
- Jokaisella vasikalla on omat sangot.
- Kuiviketta lisätään n. lapiollinen turvetta aamuin illoin, kesäaikaan siihen sekoitetaan mukaan Stallreniä karpästen torjuntaan.
- Vasikoiden juotto ja kuivitus on nopeaa. Ainut aikaa vievä työvaihe on koppien pesu, mutta se on ehdottomasti mukavampaa hommaa, kuin ripulivasikan hoito!





Nopea reagointi

- ▶ Jos juonti tökkii, laitetaan heti vasikkasuolaa ja varmistetaan nesteytys ensin. Yleensä sitten jatkossa joka toinen juotto maitoa ja joka toinen vasikkasuolaa, kunnes maito rupeaa menemään ja vasikka piristynyt. Vasikoita ei ole enää tarvinnut ripulin vuoksi lääkittää, kun tilanne on pysynyt rauhallisena.
- ▶ Nyt on ollut keväästä saakka tukihoidona myös liuos, jossa suolistoa tukevia aineita. Sitä on annettu juoman sekaan ensimmäisestä ternijuotosta lähtien 14 pv ikään saakka. Juonti on pysynyt parempana ja vasikat kasvavat hyvin.



Muita tuotokseen vaikuttavia muutoksia

- ▶ Hiehot olleet nyt 4 vuoden ajan kuivikepihatossa, entisen ritiläkasvatuksen sijaan. Tunnistinpannat laitetaan vuoden iässä, niin kiimat on ajoissa tiedossa ennen siemennystä. Lukkoaidat vuoden ikäisistä lähtien. Melko vahva ruokinta puolivuotiaaksi saakka.
- ▶ Ensikot totutetaan käsittelyyn ja rapsutuksiin. Ensikot tuodaan n. kolme viikkoa ennen poikimista umpiosastolle opettelemaan parsiin. Umpiosaston ritilä kolataan aamuin illoin ja samalla rapsutellaan ensikot. Tärkeä työvaihe, vaikka tuntuu "turhalta". Näin lypsylle opetus sujuu vähemmällä stressillä molemmille osapuolille.
- ▶ Energialiuos robotilla otettiin käyttöön syksyllä-19.
- ▶ Lypsynavettaan on asennettu ritilämatot huhtikuulla -23. Liukastelut ovat historiaa ja eläimet kävelevät rennommin ja syöntiaika on pidempi mukavan alustan vuoksi. Myös parsimatot vaihdettiin uusiin ja niskaputket vaihdettiin kaareviksi.
- ▶ Lehmien kestävyyttä yritetään parantaa nopeammalla reagoinnilla ongelmiin, annetaan tarvittaessa tukihoitoa mieluummin ennakoivasti.
- ▶ Ketoosia ja hapanpötsiä yritetään välttää, samoin lihomista loppulypsykaudella.

